

Naše veselje

Priloga „Slov. gospodarja“ za deco.

Stev. 1.

1936.

Letnik III.

Na morje!

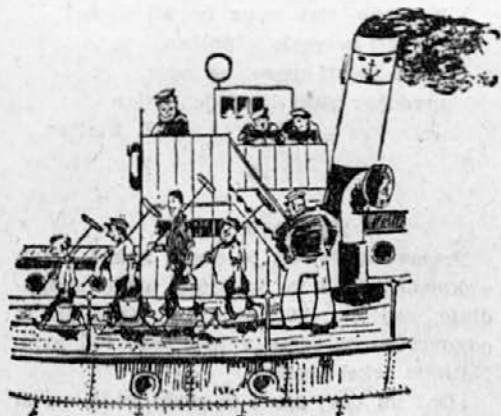
Tine je bil ves navdušen za morje in za ladje. S stricem sta bila par dni v Sušaku in kar je Tine tam videl, ga je navdalo s takim hrepenenjem, da je imel samo še eno misel: »Ko bo šole konec, hajd na kako ladjo! Če ne drugače: vsaj za mornariškega vajenca.«

Sosedov Jaka se je tudi bil podal v tako službo. Zdaj je bilo že nekaj let, odkar se je vozil po morju. Njemu je Tine pisal, naj mu sporoči, kakšno je življenje na taki trgovski ladji, ali je naporno in nevarno. Jaka mu je kmalu odgovoril in to takole:

> Ljubi Tine!

Ti bi rad vedel, kako je tu. Zato Ti pa bom opisal, kako poteče en dan in tedaj boš sam razbral, kako da je.

Ob 4. uri v jutro je! Napol v spanju čujem, kako zbudijo tiste moje tovariše, ki spijo v istem prostoru in ki morajo že »daj na službo. Jaz še imam danes čas do pol 7. ure, zato se še obrnem na drugo stran. Ko napoči moj čas, me zbudijo in moj predstojnik že priganja: »Brž na de-

lo!« Hitro popijem nekoliko kave, pa nas je že nekoliko na krovu. V noči smo bili zapustili luko in zdaj je bilo na krovu še vse razmetano. Do zajtrka moram torej tu napraviti red. Še v temi je treba vse

vrvi, verige in ostalo ropotijo tako spraviti, da ni na krovu v napatje. Tako je prišel čas za zajtrk, to je ob 8. uri. Po zajtrku bo treba krov umiti in pozneje čolne, ki jih ima ladja s seboj, poslikati. Umili in popravili smo jih že v luki. S tem preslikanjem bomo imeli par dni dela, in sicer »dobrega« dela v nasprotju k »slabemu« delu, katerega je na ladji tudi dovolj.

Ob pol 9. uri se zopet glasi klic: »Brž na delo!« Zdaj smo vsi na krovu. Voda polijejo po deskah in krepko je treba pritisniti, da se odstrani umazanija, ker se morajo deske svetiti kakor da bi bile nove. Če ni v redu, pride »Prvic« in se krega ter zapove iznova početi. Do poldneva je delo opravljeno in krov se lahko posuši. Gorje onemu, ki ga bo spet pomazal!

Popoldne dobi vsak lonček z oljnato barvo in čopič. Zdaj slikamo in pleskamo do 15. ure. Potem je malo odmora in spet gre delo naprej. Ta pleska po eni strani, drug pa po drugi strani čolna. Ob 17. uri je delopust. Spravimo naše orodje in čez kake pol ure že sedimo okopani in očiščeni v jedilnem prostoru pri večerji. Seveda ostane straža na krovu in še tu in tam kaj pospravi in uredi.

Ko pa napoči tema, preneha še to delo. Mi, ki nimamo slučajno službe, pa še posedamo kako uro, si kaj zapojemo, vržemo kako karto, ali pa si pripovedujemo to in ono. Kmalu pa je na ladji vseobčir mir in en dan na ladji je spet pri kraju.

To je seveda vse v lepem vremenu. Če pa morje zavalovi in se začne ladja zibati ter poskakovati po razburkanem morju, potem pa je joj! Ali to moraš poskusiti sam, nočem Te strašiti.

Toliko za danes. Čez mesec dni pridem na dopust in tedaj se pomeniva o podrobnostih.

Sušak, dne 13. januarja 1936.

Vse pozdravlja

Tvoj prijatelj Jaka,

Razgovorček.

Kako lepo je sedaj doma v sobi pri topli peči! Človek blagruje usodo, ki mu je naklonila toplo in varno zavetišče pod domačim krovom. Včasih se ljudje tako po večerih okoli peči pogovarjajo to in ono. Pogovor često nanese na to, kaj se godi drugod po svetu v tem času, ko sedimo tu sredi zime doma v ugodnem zavetju.

Mislimo si še mi, da smo se zbrali tu pri meni in da pregledamo v duhu, kaj se godi na svetu.

Kakšno je n. pr. sedaj na morju? Na Indijskem oceanu! Daleč od tistih prog, po katerih vozijo veliki parniki za potnike, namreč tam, kjer vozijo tovorni parniki svoj tovor čez daljno morje!

Tu vozi taka ladja — tovorni parnik je. V svojem trupu ima kopro, katero donša iz južnega morja. Vprašate, kaj je kopra. To je posušena sredica (meso) kokosovih orehov in tvori bogastvo tropičnih pokrajin, posebno otokov vzhodno od Avstralije. Ko so kokosovi orehi zreli, spležejo najspretnjši Malajci po gladkih deblih kokosovih palm navzgor in trgajo sadeže, ki vise visoko gori v nihajoči kokosovi kroni. Orehe odpro, lupino odstranijo in mesnato vsebino sušijo na solncu. Čez tri mesece je v začetku belo orehovo meso postalo temnorjavno in vlaknato. Malajci zamotajo kopro v bale iz trstike ter jih spravijo v čolnih do čakajočih ladij. Iz olja, katerega vsebuje kopra, delajo milo, ostanke pa uporabijo za izdelavo linoleja. Gotovo niste vedeli, da izvira linolej, ki ga imate tu in tam doma na tleh ali pa v šoli, v cerkvi in drugod, večinoma od otokov Velikega oceana.

Zdaj je kopra v notranjosti ladje, ki vozi čez Indijski ocean. Nič ko voda, kakor daleč sega oko. Visoki valovi se približujejo, dvigajo ladjo in jo spet spuštijo.

Ljudje stoje na krovu, roke imajo v žepih in srepro gledajo v vodo.

Dalje pa bomo potovali prihodnjic.

★

Spominska knjiga.

Marsikdo izmed vas dobi od znancev spominsko knjigo, da bi vanjo kaj napisal, pa je včasih težko kaj primernega najti. Zato prijavimo tu nekaj primerov:

1.

Visoka lestva sveta so dejanja,
sloni na nebu, v zemljo se opira.
Po njej človeka vodi trdna vera
in z nado se ljubezen nanj naslanja.

F. Cegnar.

2.

Življenje nas uči,
nalog težavnih daje mnogo,
a red pod vsako nam nalogo
zapiše glas vesti.

A. Medved.

3.

Ni praznik, predragi mi, naše življenje,
življenje naj bode ti delaven dan!

S. Gregorčič.

4.

Kakor dopoldanska senca
je prijateljstvo hudobnih:
vsako uro se pomanjša.
A prijateljstvo pobožnih
raste ko večerna senca,
da življenja sonce ugasne.

F. Cegnar.

5.

Daritev bodi ti življenje celo:
Oltar najlepši je — srca oltar,
ljubezen sveta v njem — nebeški zar,
Gospodu žrtev — vsako dobro delo.

S. Gregorčič.

6.

Sejati mora pa, kdor hoče žeti,
kjer ni semena, prazna bo njiva.
Naj dela, kdor plačilo če prejeti!

S. Cimperman.

7.

Na delo, naj mrzab ali vroče!
Truditi se vsak je dolžan.
Kdor delati more, pa noče,
predober zanj krop je neslan.

J. Stritar.

★

Žebljeva juha.

Pripovedujejo, da je stopil nekoč vojak v kmečko hišo in je prosil hišno gospodinjino, naj mu da kaj hrane. Ona pa je odgovorila, da nima v hiši prav nič jedil. Nato je rekel vojak:

»Daj mi vsaj lonec in malo vode, pa si bom skuhal žrebljevo juho.«

Zena mu je to dala, a on je vzel lonec, dal vanj žrebelj, nalil vode in postavil vse vkup na ogenj. Ko je voda vrela, je prosil za malo soli. Zena mu jo je dala. Nato je poprosil še za malo moke. Tudi

to mu je žena dala, samo da vidi, kakšna bo tista žrebljeva juha. Vojak je vsul moko v vodo in jo je zamešal. Nato je prosil

še za jajce ter ga je razbil v mešanico, nazadnje še za malo masti, da si zabeli juho.

Potem je postavil lonec na mizo, žrebelj je vzel ven, žrebljevo juho pa je seve snedel.

★

Pravična sodba.

Neki trgovec je izgubil v mošnji zašit denar. Dal je razglasiti, da bo dal sto dinarjev tistemu, kdo jo najde. Ko je še birič hodil po ulicah in razglaševal trgovčevo ponudbo, je pritekel kmet in je izročil trgovcu mošnjo:

»Tu, mislim, da je tvoj denar, ki si ga bil izgubil.«

Trgovec je vzel mošnjo, jo je odprl in je začel preštovati denar. Veselje pa se mu je izpremenilo v žalost, ko je pomislil, da mora dati sto dinarjev najditelju. Tuhtal je, kako bi ga opeharil. Ko je preštel denar, je rekel:

»Ti si torej že vzel svojih sto dinarjev, ker jih je bilo v mošnji osemsto, zdaj pa jih ni več ko sedemsto. Dobro si napravil. Hvala ti!«

Siromašni najditelj se je prestrašil, ko je to slišal. Sum ga je bolj pekel, kakor bi ga bili obljubljeni dinarji razveselili. zato se je začel pridruševati ter jeziti, češ, da se denarja ni niti dotaknil, ampak da je oddal mošnjo prav takšno, kakršno je bil našel.

Trgovec pa je ostal pri svoji trditvi. Tako sta se začela prepirati in nazadnje

sta stala pred sodnikom, kjer sta oba prisegla: trgovec, da je bilo v mošnji osemsto dinarjev, a jih sedaj ni več kot sedemsto, kmet pa, da se denarja ni dotaknil, ampak da je prinesel mošnjo prav takšno, kakršno je bil našel. Tedaj je pa razsodil sodnik, ki je razumel, kaj je in kako, takole:

»Oba imata prav. Ti, trgovec, si izgubil osemsto dinarjev, ti pa, kmet, si našel samo sedemsto dinarjev. Tako to ni trgovčeva mošnja, ampak mošnja koga drugega. Torej nesi ti, kmet, ta denar domov, pa ga hrani, dokler se ne bo oglasil tisti, ki je izgubil sedemsto dinarjev. Ti pa, trgovec, počakaj, da se bo javil tisti, ki najde osemsto dinarjev.«

★

Naloga.

1. Izpolnite točke s črkami. Posamezne besede pomenjajo kraje v naši državi, Srednje črke vseh besed dajo pri čitanju od zgoraj navzdol ime slovenskega pesnika in pisatelja:

S	.	.	A	K
K	.	.	O	R
O	.	.	I	D
U	.	.	C	E
T	.	.	E	L
A	.	.	Č	E
P	.	.	O	T

2. Slična naloga, samo s to razliko, da pomenjajo posamezne besede reke v naši državi, srednje črke pa ime slovenskega pisatelja:

G	.	.	K	A
D	.	.	V	A
T	.	.	J	A
K	.	.	R	A
M	.	.	V	A
M	.	.	N	A

★

Odgovori na dopise.

Tokrat pa je bilo blagoslova skoro malo preveč. Čez 60 dopisov nam je nanosila pošta. Največ je bilo rešitev računskih nalog in navadno ob koncu prošnja za »objubljeno« knjigo. Pogledali smo se in vprašali, kje smo bili kaj obljubili za rešitev računov. Sicer pošljemo vsakokrat vsaj enemu izmed onih, ki so kaj rešili, po kako knjigo, obljubljam pa posebe le za take rešitve, ki so res težavne. In ta-

ko smo zapisali v 12. številki na strani 47 pod b), da dobi tisti, ki prav reši pesem, lep dar.

Ali, glej, samo dve taki rešitvi sta prišli in še ti dve nista povsem pravilni. Pesem se namreč glasi takole:

Selijo se ptice
tja v tuje dežele;
čez plan in goro
so na jug odletele.

Oko pa za njimi
skriva mi uhaja
in v tožnih spominih
se duša napaja.

Ah, da mi ni možno
za njimi, za njimi;
ubegniti mrazu,
ubegniti zimi.

Zdaj boste videli način, kako je bila pesem napisana, in vam bo v bodoče lažje, kaj sličnega prav razvozlati. Tiste »obljubljene« nagraje si torej nihče ni zaslužil. Gledali pa bomo kljub temu, da detičnika, ki sta se edina potrudila, ne bosta ostala brez priznanja, pa tudi ostalim željam bomo po možnosti ustregli. Le lepo počasi!

Rešitev računov je:

$$\begin{array}{r} 202 \times 293 \\ \hline 404 \\ 1818 \\ \hline 606 \\ \hline 59186 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 321 \times 777 \\ \hline 2247 \\ 2247 \\ \hline 2247 \\ \hline 249417 \end{array}$$

*

Pisma z rešitvami, željami itd. so poslali: Ferlič Ivan, Podčetrtek; Šonc Fran, Zibika; Zolgar Miha, št. Janž; Rižnik Jožef, Brezno; Kaisersberger Ter., Placar; Mohorko Anton, Žahenberc; Napotnik Jernej, Zavodnje; Antolič Martin, Moškanjci; Volavšek Ivanka, Lesično; Anžlovar Branko, Log; Drogenik Alojz, Sv. Peter; Irman Karl, Lokovica; Tratnik Marija, Latkova; Čakš Valentin, Sv. Barbara; Kirbiš Angela, Sp. Polskava; Gmeiner Marija, Ribnica na Pohorju; Cigliar Ljuba, Dežno; Volčanjšek Miha, Kapele;

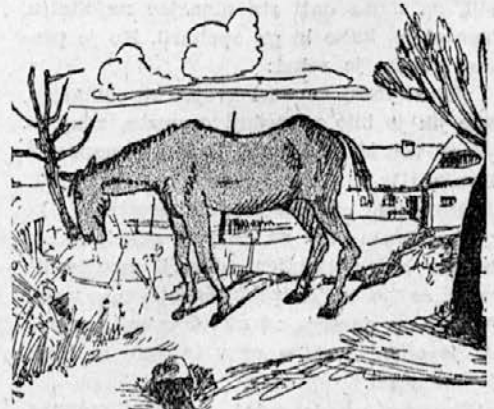
Magdič Janko, Boreci; Kozar Marija, Zg. Porčič; Kladnik Jožef, Dobrna; Bračić Franc, Dronkovec; Šep Ivan, Jareninski vrh; Zemljčič Lizika, Vinski vrh; Šurc Simon, Sele Vrhe; Kavčič Matija, Stavenski vrh; Poberžnik Filip, št. Janž; Štorgelj Jožefa, Sv. Lenart; Jurgl Antonija, Sveti Lenart; Vengušt Anton, Svetelka; Golob Janez, Stojnci; Deleja Rudolf, Na Gorici; Miklavc Franc, Na Gorici; Hari Mihael, Lomanoši; Petek Martin, Lipje; Fanedl Kazimir, Sv. Jurij; Zorjan Miroslav, Sp. Gasteraj; Lenart Ivan, Na vasi; Bezjak Franc, Moškanjci; Seničar Franc, Babna gora; Ružič Veronika, Tišina; Pečnik Julka, Mogojnice; Ambrož Julijana, ?; Hojnik Ančka, Sv. Križ Vertič Julijana, Zg. Senarska; Razdevšek Janez, Zg. Ponikva; Kramberger Elizabeta, Negova; Roj Anton, Polička vas; Bukošek Franc, Stranice; Pepevnak Ivan, Babna gora; Ribič Ljudmila, Dolena; Grmič Anton, Dragotinci; Pihlar Anton, Sp. Velovlak; Kaiser Anton, Mihovce; Lampret Franc, Stoperice; Černe Lizika, Ješenca; Broman Franc, Stražišče; Kovačič Gabriela, Podigrac. — Nekaj dopisov je brez podpisa.

Rudi S. K. Uganke nista slabi, treba pa bi bilo boljših risb, ker z doposlanih ni mogoče napraviti klišejev za tisk. Pesem ima nekaj nedostatkov in torej še ni za tisk. Stopinje ne morejo biti gladke, prožne, jadke (?), rožne itd. Pesem naj tudi izraža kaj zaokroženega, kako misel.

Vsem: Kdor pošlje uganke, mora pri-dejati tudi rešitev, drugače jih ne moremo uporabiti.

*

Skrivalnica.

»Kje je hlapec?«